

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

INTRODUCCIÓ I MARC TEÒRIC

S'Hort des Fassers
21 d'octubre de 2009

“Si posem un cirugià del segle XXI en un quiròfan del segle XXI, no entendria res. Si posem un professor del segle XIX en una aula del segle XXI, estaria com un peix a l’aigua”.

Monereo, 2001

¡ME DEBES DOS
CAMELOS! ¡A ÉL LE
HAS DADO CINCO Y
A MÍ SÓLO TRES!

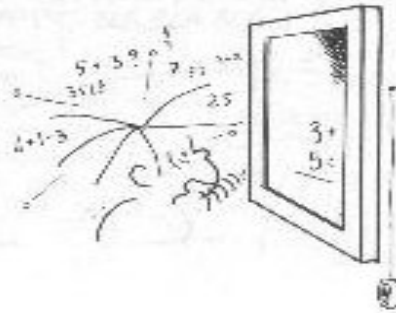
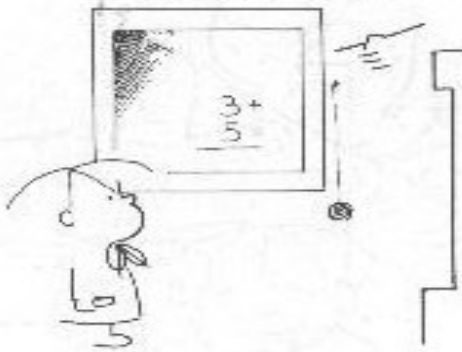

TE DOY
CUATRO
DE CIEN.

ENTONCES YO TE
DARÉ TRES DE
CINCIENTA, DOS
DE CIEN, Y UNO DE
SETENTA Y CINCO.
Y ME DEBERÁS
UNO DE VEINTI-
CINCO.

HAZ ESTA SUMA .

**“Vaig
interrompre
la meva
formació
per anar a
l'escola”.**

Bertrand Russell

Una mica d'història

- UNESCO: 1999
- OCDE (DeSeCo): 2000
- Comissió Europea – Eurydice: 2000
- Parlament Europeu: 2005
- PISA, PIRLS, TIMSS (avaluació)
- ...

Les cb a l'Estat espanyol

LOE (2006)

RD d'ensenyaments mínims d'educació primària i d'educació secundària (RD 1513/2006)

Currículums autonòmics

(Illes Balears: Decret 71, 72 i 73/2008)

Centres

8 cb

- a) Competència en comunicació lingüística
- b) Competència matemàtica
- c) Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic
- d) Tractament de la informació i competència digital
- e) Competència social i ciutadana
- f) Competència cultural i artística
- g) Competència per aprendre a aprendre
- h) Autonomia i iniciativa personal

Per què competències bàsiques?

- ➔ Marc internacional
- ➔ L'alumne: ensenyament propedèutic *versus* ensenyament aplicat.
Ensenyar per a la vida i per a la pròpia persona.
- ➔ L'escola i el sistema educatiu: constatació de la necessitat de millora de resultats.

Què són les cb?

En el llenguatge col·loquial, la paraula *competència* remet – en una de les seves accepcions - a l'aptitud, idoneïtat i eficàcia que una persona té en una determinada funció o saber

Algunes definicions

Competència:

- Capacitat de respondre a demandes complexes i portar a terme tasques diverses de forma adequada. Suposa una combinació d'habilitats i de comportaments que es mobilitzen conjuntament per assolir una acció eficaç. (DeSeCo)
- Capacitat d'actuar eficaçment en situacions diverses, complexes i imprevisibles; es recolza en coneixements, però també en valors, habilitats, experiència... (Eurydice, 2002)

Competències bàsiques

Aquelles que permeten a l'alumnat:

- Assolir la seva realització personal
- Exercir la ciutadania activa
- Incorporar-se a la vida adulta de manera satisfactòria
- Ser capaç de desenvolupar un aprenentatge permanent al llarg de la vida.

Assolir una competència suposa...

- Adquirir un conjunt de recursos: saber, saber fer i saber ser
- Ser capaç de mobilitzar-los de manera conjunta i integrada
- Resoldre eficaçment una situació dins un context.

Algunes característiques comunes:

- Funcionalitat, contextualització: per resoldre situacions reals.
- Mobilització de recursos
- Transferibilitat
- Significativitat
- Caràcter holístic (global, interdisciplinari)
- Caràcter il·limitat

Àrea \neq competència bàsica

- No hi ha correspondència directa entre una àrea i una única competència.
- Competències transversals: aprendre a aprendre, autonomia i iniciativa personal.

El paper de la competència en comunicació lingüística

Competència en comunicació lingüística

- Ús del llenguatge com a instrument de:
 - Comunicació oral i escrita
 - Representació, interpretació i comprensió de la realitat
 - Construcció i comunicació del coneixement
 - Organització i autoregulació del pensament, de les emocions i de la conducta

Assolir aquesta competència suposa l'ús eficaç de la llengua en contextos múltiples, orals i escrits, i l'ús funcional de la llengua estrangera

Competència matemàtica

- Habilitat per utilitzar i relacionar els símbols, els nombres, les seves operacions bàsiques i les formes d'expressió i de raonament matemàtic per:
 - Produir i interpretar diversos tipus d'informació
 - Ampliar el coneixement sobre aspectes quantitatius i espacials de la realitat
 - Resoldre problemes relacionats amb la vida quotidiana i amb el món laboral

Adquirir aquesta competència suposa l'acceptació i l'ús natural d'informacions amb elements o suports matemàtics i la disposició favorable cap a ells.

Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic

- Habilitat per interactuar amb el món físic en els seus aspectes naturals i en els generats per l'acció humana, possibilitant:
 - La comprensió de successos
 - La predicció de conseqüències
 - Les actuacions per preservar i millorar les condicions de vida pròpies, dels altres i de tots els éssers vius

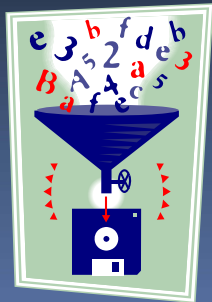

Adquirir aquesta competència comporta l'aplicació del pensament científicotècnic per a la comprensió i la interpretació de la informació fent un ús raonable dels recursos naturals i amb hàbits de vida saludables.

Tractament de la informació i competència digital

- Habilitats per:
 - Cercar, obtenir, processar i comunicar informació
 - Transformar la informació en coneixement
 - Emprar les TIC com element essencial per informar-se, aprendre i comunicar-se.

L'adquisició d'aquesta competència suposa ser una persona responsable, crítica, autònoma, responsable i reflexiva a l'hora de seleccionar, tractar i utilitzar la informació i les seves fonts i eines tecnològiques, valorar i contrastar la informació i respectar les normes de conducta associades a la regulació de l'ús de la informació.

Competència social i ciutadana

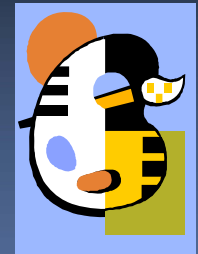
- Habilitats per:
 - Comprendre la realitat social del món en què vivim
 - Comportar-se individualment de manera que sigui possible con viure en una societat cada cop més plural
 - Participar plenament en la vida cívica

Adquirir aquesta competència suposa afrontar la convivència i els conflictes emprant el judici ètic basat en valors i pràctiques democràtiques i exercir la ciutadania, actuant amb criteri propi, mantenint un actitud constructiva, solidària i responsable.

Competència cultural i artística

- Habilitat per:
 - Apreciar i comprendre diferents manifestacions culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment personal i considerar-les part del patrimoni cultural.
 - Apreciar l'expressió d'idees, experiències o sentiments de forma creativa i expressar-se mitjançant codis artístics.

Adquirir aquesta competència suposa tant l'habilitat per apreciar i gaudir de l'art i d'altres manifestacions culturals, com per emprar recursos d'expressió artística per realitzar creacions pròpies. Implica una actitud oberta, respectuosa i crítica davant la diversitat artística i cultural.

Competència per aprendre a aprendre

- Habilitats per:
 - Iniciar-se en l'aprenentatge
 - Ser capaç de continuar aprenent de manera cada cop més eficaç i autònoma, segons els propis objectius i necessitats.
 - Actuar davant les incerteses intentant cercar respostes i admetent diverses solucions davant un mateix problema.

L'adquisició d'aquesta competència implica la consciència, la gestió i el control de les pròpies capacitats i coneixements. Inclou tant el pensament estratègic com la capacitat de cooperar, d'autoavaluar-se i l'ús eficient de recursos i de tècniques de treball.

Autonomia i iniciativa personal

Consciència i aplicació de valors i actituds personals: responsabilitat, perseverança, coneixement de si mateix, autoestima, creativitat, autocrítica, control emocional.

- Capacitat de transformar les idees en actes. Escollir amb criteri propi, imaginar projectes i dur endavant les iniciatives necessaries per desenvolupar-los, fent-se responsable, en l'àmbit personal, social o laboral.
- Capacitat de calcular els riscos, d'assumir-los i d'afrontar problemes.
- Capacitat de demorar la necessitat de satisfacció immediata i d'aprendre dels errors.

L'adquisició d'aquesta competència suposa ser capaç d'imaginar, emprendre, desenvolupar i avaluar accions o projectes individuals o col·lectius amb creativitat, confiança, responsabilitat i sentit crític.

Treballar cb

→ Importància del disseny de situacions:
posar l'alumne *en situació de...*

→ Activitats i tasques obertes

→ Inquietuds, interrogants

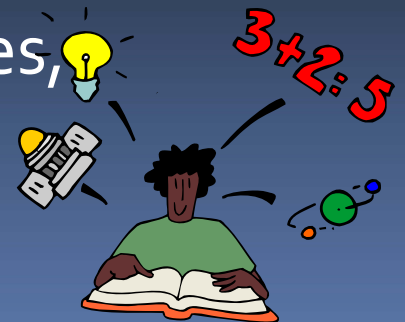
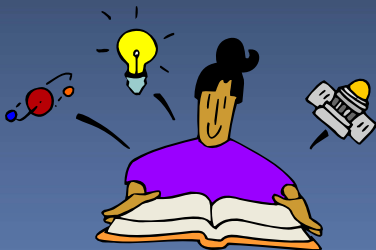

Partir de situacions reals. Situacions-

problema: Projectes,

Resolució de problemes,

Estudi de casos...

Un exemple de tasca d'aula: la planificació d'una sortida

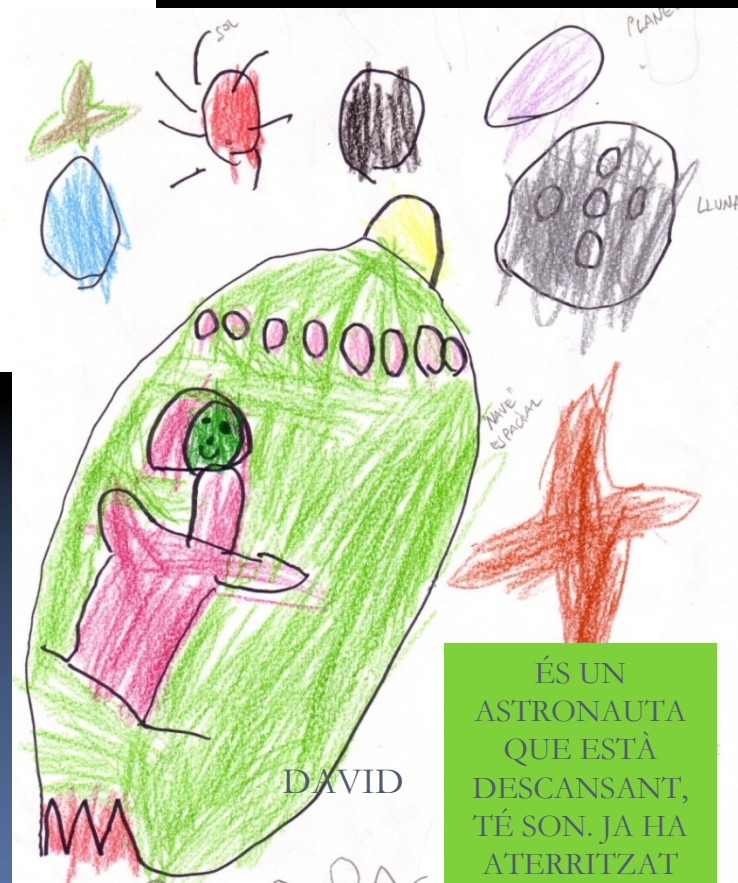
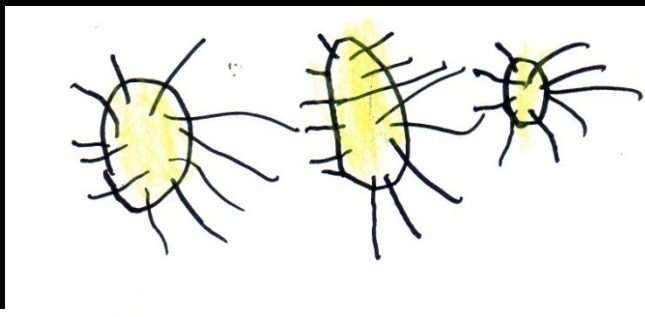
- El mes que ve anam d'excursió per recollir informació sobre animals, que necessitam per un treball. Hem de preparar tot el que necessitam:
 - ▣ Les entrades, l'autobús, l'horari...
 - ▣ A més, també hem de saber que ens costarà a cada un la sortida.

UNA SITUACIÓ D'AULA: UN PROJECTE D'EDUCACIÓ INFANTIL (4 ANYS)

S'ASTRONAUTA
ESTÀ EN ES SOL,
DUU CABELLS

(JAUME)

Un exemple de situació de centre: Sant Antoni

- Confecció de desfresses, ninots i dimonis, màscares i caparrots
- Música i cançons
- Invenció de gloses , rimes...
- Celebració de la festa en comú

Competència cultural i artística

Competència en comunicació lingüística

Competència social i ciutadana

CONTINGUTS NO RELLEVANTS

ESCAPEN ALS OBJECTIUS PLANTEJATS A
L'INICI
PERÒ...

SÓN CONTINGUTS D'ALT VALOR PERSONAL...

**I AMB INCIDÈNCIA DIRECTA EN
LES Cb**

Treballar cb

ELS CONTINGUTS SÓN UN
MITJÀ, NO UNA FINALITAT

(Els aprenentatges mecànics responen a continguts
pobres)

Cb

➔ Rol del professor/a

➔ Metodologia

➔ Avaluació

Per on començam?... Algunes reflexions

No partim de zero

- Analitzar les actuacions que duim a terme, la metodologia, els programes i projectes, recursos, materials.... Quines competències bàsiques ja estam treballant?
- Validar les accions que estan ben encaminades i modificar les que no contribueixen significativament a l'adquisició de les cb o ho fan només de manera molt parcial.

Reflexions en el si del claustre,
cicles, comissió pedagògica... Per
comprendre l'abast de cada
competència, validar/ modificar
activitats, metodologies,
planificar actuacions comunes
(d'aula, entre àrees, de centre)...

Servei d'Ordenació Educativa
Direcció General d'Administració, Ordenació i
Inspecció Educatives

mmoliver@dgadmedu.caib.es
cbib.caib.es

▪ ▪ ▪ ▪ ▪ ▪ ▪ ▪ ▪ ▪ ▪ ▪ ▪ ▪